AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített nyolcadik tanács)

2009. június 11. *

A T-292/02. sz. ügyben,

a **Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi)** (székhelye: Róma [Olaszország], képviselik: C. Tessarolo, A. Vianello, S. Gobbato és F. Spitaleri ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: V. Di Bucci, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: olasz.

támogatja:

az **Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida** (székhelye: Róma [Olaszország], képviseli: P. Alberti ügyvéd)

beavatkozó,

az Olaszország által többségi köztulajdonban lévő, közszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások számára adómentességek és kedvezményes kölcsönök formájában nyújtott állami támogatásról szóló, 2002. június 5-i 2003/193/EK bizottsági határozat (HL 2003. L 77., 21. o.) 2. és 3. cikkének megsemmisítése iránti kérelme tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (kibővített nyolcadik tanács),

tagjai: M. E. Martins Ribeiro elnök, D. Šváby, S. Papasavvas, N. Wahl (előadó) és A. Dittrich bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. április 16-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 A felperes, a Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi), korábban Cispel, a helyi közszolgáltatások területén tevékenykedő köz- vagy magánvállalkozásokat és jogalanyokat tömörítő szövetség. Alapító okirata szerint feladata különösen az említett vállalkozások és jogalanyok képviselete, segítése és védelme. Többek között a helyi közszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások vezetőinek nemzeti kollektív munkaszerződésével kapcsolatos tárgyalások folytatásával van megbízva.

A nemzeti jogi háttérről

2 A legge nº 142 ordinamento delle autonomie locali (a helyi önkormányzatok szervezetéről szóló, 1990. június 8-i 142. törvény, a GURI 1990. június 12-i 135. száma, a továbbiakban: 142/90 törvény) Olaszországban, különösen a víz-, gáz- és villamosenergia-elosztási, valamint a szállítási ágazatban elrendelte a helyi önkormányzatok rendelkezésére álló, a szervezetet érintő jogi lehetőségek reformját. Az említett törvény módosított 22. cikke lehetővé tette, hogy a helyi önkormányzatok közszolgáltatások nyújtása érdekében különböző jogi formában társaságokat hozzanak létre. E jogi formák között szerepel a kereskedelmi társaságok vagy a többségi köztulajdonban lévő korlátozott felelősségű társaságok (a továbbiakban: 142/90 törvény szerinti társaságok) létrehozása is.

3 Ezzel összefüggésben a legge nº 488 di conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1º luglio 1986, nº 318, recante provvedimenti urgenti per la finanza locale (a helyi pénzügyek érdekében sürgős intézkedések bevezetéséről szóló, 1986. július 1-jei 318. törvényrendelet módosításokkal történő törvénnyé alakításáról szóló, 1986. augusztus 9-i 488. törvény, a GURI 1986. augusztus 18-i 190. száma) 9a. cikke értelmében a Cassa Depositi e Prestiti (a továbbiakban: CDDPP) 1994 és 1998 között különleges kamatozású kölcsönöket nyújtott a 142/90 törvény szerinti, közszolgáltatásokat nyújtó társaságoknak (a továbbiakban: a CDDPP kölcsönei).

4 Továbbá a legge nº 549 (su) misure di razionalizzazione della finanza pubblica (a közpénzügyek racionalizálását célzó intézkedésekről szóló, 1995. december 28-i 549. törvény, a GURI 1995. december 29-i 302. számának rendes melléklete, a továbbiakban: 549/95 törvény) 3. cikke 69. és 70. bekezdésének, valamint a decreto-legge nº 331 (su) armonizzazione delle disposizioni in materia di imposte sugli oli minerali, sull'alcole, sulle bevande alcoliche, sui tabacchi lavorati e in materia di IVA con quelle recate da direttive CEE e modificazioni conseguenti a detta armonizzazione, nonché disposizioni concernenti la disciplina dei centri autorizzati di assistenza fiscale, le procedure dei rimborsi di imposta, l'esclusione dall'ILOR dei redditi di impresa fino all'ammontare corrispondente al contributo diretto lavorativo, l'istituzione per il 1993 di un'imposta erariale straordinaria su taluni beni ed altre disposizioni tributarie ([különböző tárgykörökre vonatkozó] adórendelkezések harmonizálásáról szóló, 1993. augusztus 30-i 331. törvényrendelet, a GURI 1993. augusztus 30-i 203. száma, a továbbiakban: 331/93 törvényrendelet) együttesen értelmezett rendelkezései értelmében a következő intézkedéseket vezették be a 142/90 törvény szerinti társaságok javára:

– a különleges vállalkozások és önkormányzati vállalkozások 142/90 törvény szerinti társaságokká történő átalakítása során megvalósított eszközátruházásokat terhelő valamennyi adó alóli mentesség (a továbbiakban: átruházásokat terhelő adók alóli mentesség);

– a társasági adó – azaz a jogi személyek nyereségét terhelő adó és a helyi jövedelemadó – alóli teljes mentesség három éven keresztül, és legkésőbb az 1999-es pénzügyi évig (a továbbiakban: társasági adó alóli hároméves mentesség).

Közigazgatási eljárás

5 Az említett intézkedésekre vonatkozó panaszt követően a Bizottság az 1997. május 12-i, június 16-i és november 21-i levelében e tekintetben tájékoztatást kért az olasz hatóságoktól.

6 1997. december 17-i levelükben az olasz hatóságok részben megadták a kért tájékoztatást. Az olasz hatóságok kérésére egyébként 1998. január 19-én találkozót is tartottak.

7 1999. május 17-i levelében a Bizottság értesítette az olasz hatóságokat az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás megindítására vonatkozó határozatáról. E határozatot közzétették az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* (HL C 220., 14. o.).

8 A Bizottság, miután észrevételeket kapott az érdekelt harmadik személyektől és az olasz hatóságoktól, az utóbbiaktól többször is kiegészítő tájékoztatást kért. Egyrészről a Bizottság, másrészről az olasz hatóságok, valamint a beavatkozó érdekelt harmadik személyek közötti találkozókra is sor került.

9 A 142/90 törvény szerinti bizonyos társaságok, úgymint az ACEA SpA, az AEM SpA és az Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA (AMGA), amelyek egyébként a jelen ügy tárgyát képező határozat ellen megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be (T-297/02., T-301/02., illetve T-300/02. sz. ügy), különösen arra hivatkoztak, hogy a kérdéses három intézkedéstípus nem jelent állami támogatást.

10 Az olasz hatóságok és a felperes lényegében csatlakoztak ezen álláspontho z.

11 A Bundesverband der deutschen Industrie eV (BDI), a német gyáriparosok országos szövetsége ezzel szemben úgy vélte, hogy a kérdéses intézkedések nemcsak Olaszországban, hanem Németországban is versenytorzításokat okozhatnak.

12 Ugyanígy a Gas-it, a gázelosztó ágazat magán gazdasági szereplőinek olasz társulása, kijelentette, hogy a kérdéses intézkedések, különösen a társasági adó alóli hároméves mentesség, állami támogatásokat jelentenek.

13 2002. június 5-én a Bizottság elfogadta a 142/90 törvény szerinti társaságok számára adómentességek és kedvezményes kölcsönök formájában Olaszország által nyújtott állami támogatásról szóló 2003/193/EK határozatot (HL 2003. L 77., 21. o., a továbbiakban: megtámadott határozat).

Megtámadott határozat

14 A Bizottság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy vizsgálata csak a kérdéses intézkedésekkel bevezetett általános hatályú támogatási programokra terjed ki, a különböző vállalkozásoknak nyújtott egyedi támogatásokra nem, úgyhogy a megtámadott határozatban foglalt vizsgálata általános és elvont. E tekintetben kijelenti, hogy az Olasz Köztársaság „nem nyújtott egyedi adókedvezményeket, és nem jelentett be [neki] […] semmilyen egyedi támogatási esetet az értékeléséhez szükséges valamennyi információ vele való közlésekor”. A Bizottság megjegyzi, hogy következésképpen úgy véli, köteles elvégezni a kérdéses programok általános és elvont vizsgálatát mind minősítésük, mind pedig a közös piaccal való összeegyeztethetőségük tekintetében (a megtámadott határozat (42)–(45) preambulumbekezdése).

15 A Bizottság szerint a CDDPP kölcsönei és a társasági adó alóli hároméves mentesség állami támogatást jelentenek. A 142/90 törvény szerinti társaságok számára állami

forrásokból ilyen előnyök nyújtása ugyanis megerősíti azok versenyhelyzetét az ugyanezen szolgáltatásokat nyújtani kívánó összes többi vállalkozáshoz képest (a megtámadott határozat (48)–(75) preambulumbekezdése). A kérdéses intézkedések a közös piaccal összeegyeztethetetlenek, mivel nem felelnek meg sem az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, sem pedig az EK 86. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, továbbá sértik az EK 43. cikket (a megtámadott határozat (94)–(122) preambulumbekezdése).

16 A Bizottság szerint az átruházásokat terhelő adók alóli mentesség azonban nem jelent az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást, mivel ezen adók valamely új gazdasági jogalany létrehozásakor vagy különböző gazdasági jogalanyok közötti eszközátruházáskor fizetendők. Márpedig egyrészről az önkormányzati vállalkozások, másrészről pedig a 142/90 törvény szerinti társaságok lényegében ugyanazon gazdasági jogalanyt testesítik meg. Ennélfogva az említett adók alóli mentességüket igazolja a rendszer természete és szerkezete (a megtámadott határozat (76)–(81) preambulumbekezdése).

17 A megtámadott határozat rendelkező része a következőképpen szól:

„1. cikk

Az átruházásokat terhelő adók alóli mentesség […] nem jelent az [EK] 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatást.

2. cikk

A társasági adó alóli hároméves mentesség […] és [a CDDPP] […] kölcsöneiből eredő előnyök az [EK] 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást jelentenek.

E támogatások a közös piaccal nem egyeztethetők össze.

3. cikk

Olaszország minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a kedvezményezett a 2. cikkben említett, számára jogellenesen nyújtott támogatást visszatérítse.

A támogatás visszatéríttetése a nemzeti eljárások szerint haladéktalanul megtörténik, amennyiben ezek lehetővé teszik a [megtámadott] határozat hatékony és azonnali végrehajtását.

A visszatéríttetendő támogatás azon időponttól kezdődően tartalmazza a kamatokat, amikor a kedvezményezett a jogellenes támogatást megkapta, annak tényleges visszatérítése időpontjáig. E kamatok kiszámítása a regionális támogatások támogatási egyenértékének kiszámításához alkalmazott irányadó kamatláb alapján történik.

[…]”

Az eljárás és a felek kérelmei

18 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. szeptember 27-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

19 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. december 20-án benyújtott beadványában az Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida kérelmezte, hogy a jelen eljárásban beavatkozóként részt vehessen a Bizottság kérelmeinek támogatása végett. 2003. május 12-i végzésével az Elsőfokú Bíróság kibővített ötödik tanácsának (korábbi összetétel) elnöke megengedte e beavatkozást. A beavatkozó a megadott határidőn belül benyújtotta beadványát, a többi fél pedig benyújtotta az arra vonatkozó észrevételeit.

20 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. január 6-án benyújtott külön beadványában a Bizottság az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 114. cikkének 1. §-a alapján elfogadhatatlansági kifogást emelt.

21 2003. február 28-án a felperes megtette az elfogadhatatlansági kifogásra vonatkozó észrevételeit.

22 2002. augusztus 8-án a megtámadott határozat ellen az Olasz Köztársaság is megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be a Bírósághoz, amely keresetet a C-290/02 szám alatt vették nyilvántartásba. A Bíróság megállapította, hogy e kereset, valamint a T-292/02., T-297/02., T-300/02., T-301/02. és a T-309/02. sz. ügyekben benyújtott keresetek tárgya ugyanaz, azaz a megtámadott határozat megsemmisítése, és hogy ezek kapcsolódó ügyek, mivel az ezen egyes ügyekben előterjesztett jogalapok igen nagy részben fedik egymást. 2003. június 10-i végzésével a Bíróság a C-290/02. sz. ügyben az alapokmánya 54. cikkének harmadik bekezdése értelmében felfüggesztette az eljárást

az Elsőfokú Bíróság T-292/02., T-297/02., T-300/02., T-301/02. és T-309/02. sz. ügyekben hozott, eljárást befejező határozatának kihirdetéséig.

23 2004. június 8-i végzésével a Bíróság úgy határozott, hogy a C-290/02. sz. ügyet az Elsőfokú Bíróság elé utalja, amely a Bíróság alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 51. és 54. cikkének módosításáról szóló, 2004. április 26-i 2004/407/EK, Euratom tanácsi határozat (HL L 132., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 5. kötet, 85. o.) 2. cikkében foglalt rendelkezések értelmében hatáskört kapott a tagállamok által a Bizottság ellen benyújtott keresetek elbírálására. Ezen ügyet így az Elsőfokú Bíróság Hivatalánál a T-222/04 szám alatt vették nyilvántartásba.

24 2004. augusztus 5-i végzésével az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a Bizottság által emelt elfogadhatatlansági kifogásról az eljárást befejező határozatban fog dönteni.

25 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság (kibővített nyolcadik tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott, és az eljárási szabályzat 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében írásban kérdéseket tett fel a feleknek, amelyekre azok az előírt határidőn belül válaszoltak.

26 Az Elsőfokú Bíróság kibővített nyolcadik tanácsának elnöke 2008. március 13-i végzésével az eljárási szabályzat 50. cikkének megfelelően a T-292/02., T-297/02., T-300/02., T-301/02., T-309/02., T-189/03. és a T-222/04. sz. ügyeket a szóbeli szakasz lefolytatása céljából egyesítette.

27 A felek előadásait és az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszait a 2008. április 16-án tartott tárgyaláson hallgatták meg.

28 A felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a keresetet nyilvánítsa elfogadhatónak;

– semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkét;

– másodlagosan semmisítse meg a megtámadott határozat 3. cikkét egyrészről annyiban, amennyiben az az Olasz Köztársaságot a kérdéses intézkedések által nyújtott támogatások visszatérítésére kötelezi, másrészről pedig amennyiben megadja a visszatérítés elrendelésének kiszámításához alkalmazott irányadó kamatlábat;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

29 A beavatkozó által támogatott Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a keresetet mint elfogadhatatlant utasítsa el;

– másodlagosan, a keresetet mint megalapozatlant utasítsa el;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

Az elfogadhatóságról

A felek érvei

30 Előzetesen a Bizottság a CDDPP kölcsöneit illetően vitatja a felperes eljáráshoz fűződő érdekét. A felperes ugyanis különösen a 142/90 törvény szerinti társaságok érdekeit képviselő szövetség. A jelen ügyben lehetetlen ellenőrizni, hogy egy vagy több tagja ténylegesen részesült-e az említett kölcsönökből, mivel elmulasztotta benyújtani az említett tagok listáját.

31 A Bizottság ezt követően vitatja a felperes kereshetőségi jogát. A megtámadott határozat az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében nem érinti személyében a felperest.

32 A felperes tagjai személyükben való érintettségének kérdését illetően a Bizottság először is lényegében úgy érvel, hogy a megtámadott határozatot általános hatályú jogi aktusnak kell minősíteni, mivel támogatási programra vonatkozik, tehát egy általános kritérium – úgymint valamely vállalkozási kategóriába tartozás – alapján meghatározott vállalkozások meghatározatlan és meghatározhatatlan számát érinti. Valamely jogi aktus nem veszíti el általános hatályát, és ezáltal normatív jellegét azért, mert egy meghatározott pillanatban a hatálya alá tartozó jogalanyok száma, sőt kiléte is többé-kevésbé pontosan meghatározható, amennyiben nem vitatott, hogy az alkalmazás azon objektív jogi vagy ténybeli helyzet alapján történik, amely a jogi aktusban annak célkitűzésével összefüggésben meghatározásra került.

33 A Bizottság szerint ahhoz, hogy magánszemélyt valamely általános hatályú jogi aktus személyében érintsen, e jogi aktusnak sértenie kell e személy konkrét jogait, vagy a jogi aktust meghozó intézménynek figyelembe kell vennie e jogi aktusnak az említett magánszemély helyzetére kiható következményeit. A Bizottság azonban úgy véli, hogy a jelen ügyben nem erről van szó. A megtámadott határozat ugyanis a kérdéses intézkedések által kedvezményezett valamennyi vállalkozás helyzetére kihatással volt. Következésképpen nem áll fenn bizonyos olyan vállalkozások konkrét jogainak megsértése, amelyek különböznének a kérdéses intézkedések által kedvezményezett összes többi vállalkozástól. Továbbá a megtámadott határozat elfogadásakor a Bizottságnak nem kellett figyelembe vennie, és nem is tudta figyelembe venni a határozatának valamely konkrét vállalkozás helyzetére kiható következményeit. Sem az összeegyeztethetetlenségnek a megtámadott határozatban foglalt megállapítása, sem a visszatéríttetés elrendelése nem utal egyedi kedvezményezettek helyzetére.

34 A Bizottság szerint elemzését megerősíti az állami támogatások területére vonatkozó ítélkezési gyakorlat, amely szerint azon tény, hogy valamely jogalany a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatási program kedvezményezettje, nem elegendő az EK 230. cikk negyedik bekezdése szerinti személyében való érintettség bizonyításához.

35 Az újabb ügyek nem kérdőjelezik meg az állandó ítélkezési gyakorlatot. A Bizottság szerint a Bíróság C-15/98. és C-105/99. sz., Olaszország és Sardegna Lines kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. október 19-én hozott ítéletében (EBHT 2000., I-8855. o., a továbbiakban: Sardegna Lines egyesített ügyekben hozott ítélet) követett megoldás nem alkalmazható a jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított, valamint visszatéríttetését elrendelt támogatási program kedvezményezettjei által benyújtott valamennyi keresetre. E következtetés különösen akkor követendő, amikor – mint a jelen ügyben is – a kérdéses támogatási programot elvont módon vizsgálták meg. Továbbá a Sardegna Lines egyesített ügyekben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperes valójában egyedi támogatásban részesült, mivel széles diszkrecionális jogkör által jellemzett regionális törvény alapján elfogadott jogi aktus értelmében nyújtott előnyről volt szó. Sőt, e helyzet a hivatalos vizsgálati eljárás során alapos vizsgálat tárgyát képezte.

36 A jelen ügy tényállása eltér a Bíróság C-298/00. P. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének (EBHT 2004., I-4087. o., a továbbiakban: Alzetta-ügyben hozott ítélet) alapjául szolgáló tényállástól is, mivel a jelen ügyben a Bizottság nem ismerte a kérdéses támogatások kedvezményezettjeinek sem a pontos számát, sem pedig kilétét, nem rendelkezett valamennyi releváns információval, és nem

ismerte az egyes esetekben nyújtott támogatás összegét. Továbbá a jelen ügyben a társasági adó alóli hároméves mentesség automatikusan alkalmazandó, míg az Alzetta-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben kérdéses támogatásokat későbbi jogi aktussal nyújtották.

37 Mindenesetre a Bizottság szerint sem azon tény, hogy a felperes részt vett az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos eljárásban, sem pedig a visszatéríttetésnek a megtámadott határozatban való elrendelése nem elegendő a felperes egyénítésére. Mivel ugyanis a bejelentett támogatási program potenciális kedvezményezettjei által benyújtott keresetek az EK 230. cikk értelmében nem elfogadhatók, ugyanígy a be nem jelentett támogatási program kedvezményezettjei által benyújtott keresetek sem fogadhatók el.

38 A Bizottság szerint a felperes nem rendelkezik saját kereshetőségi joggal sem. Különálló jogalanyként ugyanis semmilyen kár nem éri a kérdéses intézkedések megszüntetése miatt. Továbbá a Bizottság előtti eljárásban való részvétel ténye nem elegendő a felperesnek a Bíróság 25/62. sz., Plaumann kontra Bizottság ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 197. o.) értelmében vett egyénítéséhez. Végül nem járt el a Bíróság 67/85., 68/85. és 70/85. sz., Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. február 2-án hozott ítélete (EBHT 1988., 219. o.) értelmében vett tárgyaló félként. Azon tény, hogy a felperes a tagjainak érdekeit képviseli, illetve lobbitevékenységet folytat, és azon tény, hogy részt vesz a szakszervezeti tárgyalásokon, nem releváns. Ráadásul az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) a kollektív érdekeket képviselő egyesületek számára semmilyen különleges jogállást nem ismer el. Továbbá a Bizottság úgy véli, hogy a jelen ügyben nem releváns az ítélkezési gyakorlat, amely elismeri a támogatások kedvezményezettjei versenytársainak személyében való érintettségét, amikor a Bizottság a támogatásokat hivatalos vizsgálati eljárás megindítása nélkül hagyja jóvá. Hozzáteszi, hogy amikor támogatási programra vonatkozó határozatot fogad el, nem kell megvizsgálnia a kedvezményezettek egyedi helyzetét.

39 Végül a jelen ügyben a felperes által benyújtott kereset elfogadhatatlannak nyilvánítása nem sérti a hatékony bírói jogvédelem elvét, mivel az EK 241. és az EK 234. cikkben foglalt jogorvoslati lehetőségek elegendők (a Bíróság C-50/00. P. sz., Unión de

Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben 2002. július 25-én hozott ítélete [EBHT 2002., I-6677. o.], a továbbiakban: UPA-ügyben hozott ítélet). A felperesnek az Európai Unió Nizzában, 2000. december 7-én ünnepélyesen kihirdetett Alapjogi Chartájára (HL 2000. C 364., 1. o.) alapított érve nem meggyőző, mivel az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés (HL 2004. C 310., 1. o.) nem módosította a magánszemélyek által benyújtott keresetek elfogadhatósági feltételeit.

40 A beavatkozó lényegében csatlakozik a Bizottság álláspontjához.

41 A felperes azt állítja, hogy a CDDPP kölcsöneit illetően is érdeke fűződik az eljáráshoz. Ugyanis a megtámadott határozatnak a CDDPP azon kölcsöneire vonatkozó részét is támadja, amelyekben a tagjai részesültek.

42 A felperes ezt követően azon állítást vitatja, miszerint a megtámadott határozat általános hatályú jogi aktust jelent. Először is a Bizottság a megtámadott határozat hatályát a kérdéses támogatási típustól tette függővé. Márpedig a versenyjog és az állami támogatások területén valamely tagállam tekintetében elfogadott határozat egyedi aktus. E tekintetben a Bizottság által állításainak alátámasztására hivatkozott ítélkezési gyakorlat nem releváns, mivel az a magánszemélyek általános hatályú és normatív jellegű aktusokkal szembeni kereshetőségi jogára vonatkozik. A megtámadott aktus címzettjétől eltérő jogalany által benyújtott kereset elfogadhatóságának értékelésekor tehát a megtámadott aktus hatásait kell meghatározni.

43 Másodszor az e határozat alkalmazási körébe tartozó vállalkozások száma a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában meghatározott és meghatározható volt. E határozat azonnali és közvetlen vagyoni kárt okozott a felperes tagvállalkozásainak, mivel a Bizottság abban elrendeli az általuk ténylegesen kapott támogatások visszatéríttetését. Ennélfogva a felperes tagjainak jogi helyzete valamely egyedi

támogatás kedvezményezettjeinek helyzetéhez hasonlítható, azok tehát a megtámadott határozat közvetlen címzettjeiéhez hasonló helyzetben voltak.

44 A felperes szerint személyükben érintettek azon támogatások tényleges kedvezményezettjei, amelyeket a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított általános támogatási program címén nyújtottak, és amelyeknek a visszatéríttetését a Bizottság elrendelte.

45 Továbbá kérelmének alátámasztása érdekében a felperes a bírói jogvédelemhez való jogra hivatkozik. A jelen kereset elfogadhatónak nyilvánítása az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének megfelelően ugyanis lehetővé tenné a magánszemélyek teljes és hatékony bírói jogvédelmének biztosítását.

46 A felperes úgy véli, hogy a megtámadott határozat őt az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében személyében érinti nemcsak tagjainak érintettsége miatt, hanem saját kereshetőségi joga címén is.

47 E tekintetben először is úgy érvel, hogy a fent hivatkozott Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet értelmében vett tárgyaló fél helyzetében volt. Ugyanis a felperes az Olaszországban helyi közszolgáltatásokat működtető vállalkozások és jogalanyok kategóriájának egyesülete. Feladata különösen ez utóbbiak szakszervezeti képviselete és érdekeik képviselete. Továbbá a hatóságok tárgyalópartnereként számos jogszabályi rendelkezés is megemlíti. Így 1996-ban a hatóságokkal tárgyalásokat folytatott az Olaszországban helyi közszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások vezetőinek munkaviszonyát szabályozó alapvető szerződéses rendelkezések összességét összehangoló egyezmény szövegének kidolgozásakor.

48 Továbbá a felperes a Bizottság előtti közigazgatási eljárásban való részvételére és a jogbiztonság elvére hivatkozik.

49 Végül a kereset elfogadhatóságának alátámasztása érdekében a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontjára és 20. cikkére hivatkozik.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

50 Az EK 230. cikk negyedik bekezdése szerint valamely természetes vagy jogi személy csak akkor nyújthat be keresetet más személynek címzett határozat ellen, ha az őt közvetlenül és személyében érinti.

51 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a felperes rendelkezik-e kereshetőségi joggal.

52 Az ítélkezési gyakorlat szerint az egyesületek által előterjesztett keresetek bizonyos helyzetekben elfogadhatók, mégpedig ha az egyesület olyan vállalkozások érdekeit képviseli, amelyek keresete elfogadható lenne, vagy ha saját egyesületi érdekeinek érintettsége egyéniti őt, például mert a megsemmisíteni kért aktus befolyásolta tárgyalási pozícióját, illetve ha jogi rendelkezés kifejezetten eljárási jogokat ismer el számára (az Elsőfokú Bíróság T-170/04. sz., FederDoc és társai kontra Bizottság ügyben 2005. június 28-án hozott végzésének [EBHT 2005., II-2503. o.] 49. pontja; lásd továbbá ebben az értelemben a fent hivatkozott Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 21–24. pontját, és a Bíróság C-321/95. P. sz., Greenpeace Council és társai kontra Bizottság ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1651. o.] 14. és 29. pontját).

53 Az első esetet illetően emlékeztetni kell arra, hogy – a felperes azon érvét illetően, miszerint olyan vállalkozásokat képvisel, amelyek a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában azonosíthatók voltak – az, hogy többé-kevésbé pontosan meghatározható azon jogalanyoknak a száma, sőt kiléte is, akik tekintetében valamely intézkedés alkalmazandó, semmiképpen nem jelenti azt, hogy e jogalanyokat ezen intézkedés által személyükben érintettnek kell tekinteni, ha mint a jelen esetben is, megállapítást nyer, hogy ez az alkalmazás a szóban forgó jogi aktus által meghatározott objektív jogi vagy ténybeli helyzet alapján valósul meg (a Bíróság C-451/98. sz., Antillean Rice Mills kontra Tanács ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-8949. o.] 52. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-108/03. sz., Von Pezold kontra Bizottság ügyben 2005. február 28-án hozott végzésének [EBHT 2005., II-655. o.] 46. pontja).

54 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy a Sardegna Lines egyesített ügyekben, illetve az Alzetta-ügyben hozott ítéletből kitűnik, hogy valamely kedvezményezettet azon határozat által személyében érintettnek kell tekinteni, amely arra kötelezi a tagállamot, hogy az említett kedvezményezettel téríttesse vissza a kifizetett támogatásokat.

55 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy a felperes ténylegesen ilyen kedvezményezetteket képvisel-e. E tekintetben ki kell emelni, hogy a felperes sem az Elsőfokú Bíróság által feltett írásbeli kérdésre adott válaszában, sem a tárgyaláson nem tudta bizonyítani, hogy tagjai között olyan intézkedések által kedvezményezettek is vannak, amelyeknek a visszatéríttetését elrendelték. Továbbá a jelen ügyben egyértelmű, hogy a felperes nem képviselte a T-297/02., T-300/02., T-301/02., T-309/02. és T-189/03. sz. ügyek felpereseinek érdekeit, mivel azok saját érdekeiket képviselik. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a felperes nincs a fenti 52. pontban említett első helyzetben.

56 Ezt követően a második esetet illetően meg kell állapítani, hogy noha igaz, hogy sajátos körülmények fennállása, mint egy egyesületnek az EK 230. cikk értelmében vett aktus elfogadásához vezető eljárásban játszott szerepe, indokolhatja valamely olyan egyesület által benyújtott kereset elfogadhatóságát, amelynek tagjait a vitatott aktus nem érinti személyükben, különösen amikor ez az aktus befolyásolta a tárgyalási pozícióját (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 21–24. pontját, és a fent hivatkozott FederDoc és társai

kontra Bizottság ügyben hozott végzés 51. pontját), nem derül ki az iratokból, hogy a jelen ügyben ez lenne a helyzet.

57 A jelen ügyben ugyanis a felperes a nemzeti szabályozás elfogadása érdekében szokásosan lefolytatott eljárásban egyszerűen olyan félként vett részt, akit meghallgatnak, és akivel konzultálnak. Azon tény, hogy részt vehetett a kérdéses közszolgáltatások vezetőinek nemzeti kollektív szerződésével kapcsolatos tárgyalásokban, a jelen jogvita keretében semmilyen jelentőséggel nem bír.

58 Továbbá azon tény alapján, hogy a felperes részt vett a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja és 20. cikke értelmében vett közigazgatási szakaszban, nem lehet úgy tekinteni, hogy a fent hivatkozott Van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet értelmében az aktus befolyásolta a felperes tárgyalási pozícióját. Az említett rendelkezések ugyanis a képviselő egyesületek számára – bármely más érdekelt fél jogállásához képest – semmilyen különleges jogállást nem ismernek el. Ebből következik, hogy a felperes nincs a fenti 52. pontban említett második helyzetben.

59 Végül, ami a harmadik esetet illeti, bár a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja és 20. cikke az érdekelt felek számára eljárási jogokat biztosít, ki kell emelni, hogy a jelen kereset nem ezen jogok védelmére irányul. Az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást ugyanis megindították, és a felperes ezen eljárás keretében észrevételeket tett. E körülmények között pusztán azon tény, hogy a fent említett rendelkezések értelmében érdekeltnek tekinthető, nem lehet elegendő a kereset elfogadhatóságához (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-78/03. P. sz., Bizottság kontra Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum ügyben 2005. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-10737. o.] 37. pontját). Továbbá azon körülmény, hogy az olasz jogrend a felperest esetlegesen különleges feladatokkal és szereppel bízta meg, nem igazolhatja az EK 230. cikk által létrehozott és az intézmények aktusai jogszerűségének ellenőrzését a közösségi bíróság hatáskörébe utaló jogorvoslati rendszer módosítását (lásd ebben

az értelemben a fent hivatkozott FederDoc és társai kontra Bizottság ügyben hozott végzés 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

60 A fenti megfontolásokból következik, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a fenti 52. pontban említett harmadik helyzetben van.

61 A felperesnek a hatékony bírói jogvédelem követelményeire alapított érve nem kérdőjelezheti meg ezen következtetést. Egyrészről a Bíróság a C-263/02. P. sz., Bizottság kontra Jégo-Quéré ügyben 2004. április 1-jén hozott ítéletében (EBHT 2004., I-3425. o.) és az UPA-ügyben hozott ítéletében megerősítette az EK 230. cikk negyedik bekezdésének értelmezésére vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatát. Másrészről, noha igaz, hogy az EK 230. cikk negyedik bekezdésében megkövetelt személyében való érintettségre vonatkozó feltételt a hatékony bírói jogvédelem elvének fényében kell értelmezni, figyelembe véve a felperest egyénítő különböző körülményeket, ez az értelmezés nem vezethet a szóban forgó feltétel figyelmen kívül hagyásához (az UPA-ügyben hozott ítélet 44. pontja).

62 Végül a felperesnek az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés III-365. cikkének (4) bekezdésére alapított érve nem foghat helyt, mivel e szerződés nem lépett hatályba, sőt annak helyébe az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (HL 2008. C 115., 1. o.) lépett.

63 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a felperes nem tekinthető az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében a megtámadott határozat által személyében érintettnek, következésképpen a keresetet mint elfogadhatatlant teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

64 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

65 Az eljárási szabályzat 87. cikke 4. §-ának harmadik bekezdése alapján a beavatkozó maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített nyolcadik tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet mint elfogadhatatlant elutasítja.

2) A Confederazione Nazionale di Servizi (Confservizi) viseli saját, valamint a Bizottság költségeit.

3) Az Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida maga viseli saját költségeit.

Martins Ribeiro Šváby Papasavvas

Wahl Dittrich

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. június 11-i nyilvános ülésen.

Aláírások